

«погоджено»

Головний лісничий

ДП «Малинський лісгосп АПК»

Б.М. Лобачевський

10.04.2017 р.

«затверджую»

директор

ДП «Малинський лісгосп АПК»

В.М. Антонюк

10.04.2017 р.

ПЛАН
лісоуправління
ДП «Малинський лісгосп АПК»
Житомирського обласного комунального
агролісогосподарського підприємства
"Житомироблагроліс"
на 2017 рік

с. Малинівка Малинського району
2017р

ЗМІСТ:

I	Вступ	3
II	Цілі і задачі ведення лісового господарства і лісокористування	3
III	Характеристика лісових ресурсів	4
IV	Система управління лісовими ресурсами	6
V	Обґрунтування розміру розрахункової лісосіки	7
VI	Умови для моніторингу приросту і динаміки таксаційних показників лісового фонду	9
VII	Природоохоронні заходи щодо охорони довкілля	11
VIII	План виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин	13
IX	Опис і обґрунтування використання відповідної заготівельної техніки та устаткування	14

I. Вступ .

В сучасних умовах ринкової конкуренції, інтенсифікації та прискорення темпів науково - технічного прогресу основне місце належить вирішенню проблем ефективності економічної системи. Ефективність, як економічна мета суспільного розвитку,- це відношення фінансових результатів, соціальних наслідків та економічних ефектів до витрат, з ними пов'язаних, що виражаються у грошовій формі.

План заходів по веденню лісового господарства або лісоуправління передбачає висвітлення довгострокових цілей ведення лісового господарства, основна із яких — підвищення ефективності виробництва, або диверсифікація, впровадження якої зумовлено такими чинниками, як труднощами становлення нових економічних відносин та недосконалістю законодавчих актів у державі, необхідністю подолання суперечностей між екологічними, економічними і соціальними цілями, необхідністю забезпечення сталого розвитку лісового господарства шляхом підвищення ефективності управління, багатоцільового використання лісових ресурсів, корисних властивостей лісу та інше.

II. Цілі і задачі ведення лісового господарства і лісокористування.

Основні цілі і задачі ведення лісового господарства наступні:

- використання, лісових ресурсів у відповідності до їх цільового призначення;
- використання лісових ресурсів повинно базуватись на принципах не виснажливості раціональності та безперервності і проводитись в обсягах, які не перевищують щорічного приросту деревини;
- ефективне використання лісових ресурсів на ринкових засадах;
- удосконалення економічно-фінансового стану підприємства;
- забезпечення прибутковості ведення лісового господарства;
- нарощування ресурсного і екологічного потенціалу лісу;
- розроблення системи заходів щодо розширеного відтворення лісових ресурсів з орієнтацією на багатоцільове використання лісів;
- вирішення лісівничо-екологічних проблем в зоні діяльності лісгоспу;
- оптимізація структури підприємства, збільшення лісистості території до науково обґрунтованого оптимального рівня;
- розробка та проведення комплексу заходів щодо охорони та захисту лісових ресурсів, які би унеможливили або сприяли зменшенню фактів незаконного вирубування деревини;
- розширення природно-заповідного фонду для збереження типових та унікальних природних комплексів та об'єктів рослинного і тваринного світу;
- здійснення системи заходів щодо сприяння розвитку підприємницької діяльності підприємницьких структур;
- впровадження сучасних організаційних форм господарювання, сприяння покращенню економічних показників діяльності підприємства;
- зростання зайнятості, посилення соціальної захищеності та збільшення добробуту працівників лісгоспу;
- сприяння вирішенню соціальних, екологічних і економічних проблем місцевих громад;

- забезпечення широкого висвітлення лісгосподарських заходів у засобах масової інформації, співпраця з науковими, екологічними та громадськими організаціями у формування лісової політики.

Рівень досягнення поставлених цілей і задач буде оцінюватись через кількісні результати. У даному випадку мова буде йти про очікувані економічні, соціальні та екологічні результати. Зрозуміло, що оцінка цих результатів не може претендувати на виняткову точність, але вона необхідна з погляду перспектив розвитку лісового господарства підприємства.

III. Характеристика лісових ресурсів.

Для економічного потенціалу Житомирської області ліси мають надзвичайно важливе значення. Ліси використовують як ресурсний матеріал для розвитку різних галузей економіки, створюють придатні умови для життя людини. Лісові ресурси — це і деревина, і технічна сировина, і харчові та кормові ресурси. Важливого значення набувають ліси як засіб охорони навколишнього середовища. Завдяки захисним властивостям ліси сприяють поліпшенню водного режиму територій, підвищенню врожайності сільськогосподарських культур.

У сукупності з іншими природними ресурсами лісові ресурси являють собою складову частину продуктивних сил країни безпосередньо беруть участь в економічному розвитку, у забезпеченні соціальних потреб суспільства, виступають одночасно як засіб виробництва, предмет і продукт праці.

Переробкою деревини займаються ДП "Малинське ЛГ", паперова та меблева фабрики, ремонтні будівельні дільниці та приватні підприємці. Підприємства району підтримують торгово-економічні зв'язки з багатьма країнами світу. Найбільша питома вага експорту (80%) припадає на країни Європи. Основною експортною продукцією є папір, картон, щебенева продукція, апаратура зв'язку, вироби з дерева. Створені і функціонують 5 спільних підприємств та підприємств з іноземними інвестиціями, їх учасниками стали зарубіжні фірми Італії та Німеччини.

Лісистість адміністративного району, на території якого розташований лісгосп складає 33,3%. Ліси на території району розташовані нерівномірно, великими масивами, в основному вздовж лівого берега річки Ірша.

Ліси є національним багатством країни і за своїм призначенням та місцем розташування виконують екологічні (водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні), естетичні, виховні та інші функції і підлягають державній охороні. Усі ліси на території України становлять її лісовий фонд.

Загальна площа лісового фонду ДП «Малинський лісгосп АПК» - 24934,4 гектара, в тому числі вкриті лісовою рослинністю землі 22336,7 гектарів (89,6%), із яких 8619,4га (38,6%) штучно створені ліси (лісові культури).

Не вкриті лісовою рослинністю землі — 1671,8га (6,7%), це в основному не зімкнуті лісові культури 839,3га (3,5%), зруби -357,6га (1,5%) і біогалявини - 184,3га (0,8%).

Таким чином загальна площа лісових земель в лісгоспі становить 24008,5 гектарів (96%).

Нелісові землі - 925,9га (4%) представлені, в основному, болотами -748,6 га (3,0%), та трасами електромереж, газових ліній тощо - 120,6 га (1,0%).

В основу організації процесу лісокористування закладений поділ лісів на категорії, в залежності від їх екологічного та народногосподарського значення, розташування та виконання ними функцій. Лісовим кодексом України визначено поділ лісів на категорії лісів.

Згідно матеріалів базового лісовпорядкування 2014 року, площа лісових земельних ділянок, в межах категорій лісів розподіляються наступним чином:

Таблиця 1. Категорії лісів

Категорії лісів та виконувани ними функції	Площа за даними теперішнього лісовпорядкування	
	га	%
Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення		
Заказники	203,0	0,8
Рекреаційно-оздоровчі ліси		
Ліси у межах населених пунктів	0,8	-
Лісопаркова частина лісів зелених зон	393,2	1,6
Разом по категорії лісу	394,0	1,6
Захисні ліси		
Ліси уздовж смуг відведення залізниць	308,1	1,2
Ліси уздовж смуг відведення автомобільних доріг	797,4	3,2
Ліси уздовж річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів	2220,2	8,9
Разом по категорії лісу	3325,7	13,3
Експлуатаційні ліси		
Експлуатаційні ліси	21011,7	84,3
Всього по лісогосподарському підприємству	24934,4	100

Існуючий поділ лісів на категорії земель та лісів, в основному, відповідає господарському значенню, природним та економічним умовам району розташування лісгоспу і не планується до перегляду.

Таблиця 2. Розподіл загальних запасів деревостанів за панівними породами та групами віку.

Порода	Усього	Розподіл загальних запасів деревостанів по групах віку, тис.м3			
		Молодняки	Середньовікові	Пристигаючі	Стигли і перестійні
Разом:	5281,96	253,55	2132,43	2438,05	457,93
Сз	3926,93	224,26	1765,97	1680,75	255,95
Ялз	2,13	-	-	2,13	-
Дз	50,99	3,38	38,15	6,34	2,94
Гз	45,22	0,44	1,43	33,83	9,52
Яз	0,18	-	-	0,18	-
Клг	0,17	-	0,17	-	-
Взд	0,14	-	-	0,14	-
Акб	3,05	0,02	0,1	0,13	2,80
Бп	578,35	16,01	149,89	338,6	73,85
Ос	50,75	6,66	5,65	2,17	36,27
Влч	621,54	2,78	168,99	373,59	7618
Лпд	1,87	-	1,87	-	-
Тп	0,24	-	-	-	0,24
Врб	0,4	-	0,21	0,19	-

Переважають по запасу соснові насадження (74,4%), Із яких середньовікові - 33,4 %, пристигаючі - 31,9%.

IV. Система управління лісовими ресурсами.

Система управління лісами базується на засадах екологічної безпеки і з урахуванням вимог, які висуваються міжнародними природоохоронними конвенціями.

Базовим законом України про ліси і систему управління в них є Лісовий кодекс України. Правові аспекти лісгосподарського виробництва та використання і відтворення лісових ресурсів визначено Земельним кодексом України і регулюються Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Центральним органом виконавчої влади з питань лісового господарства є Державне агентство лісових ресурсів України (Держлісагенство України), діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України, входить до системи центральних органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері лісового та мисливського господарства.

Дочірнє підприємство «Малинський лісгосп АПК» (ДП «Малинський лісгосп АПК») підпорядковане Житомирському обласному комунальному агролісгосподарському підприємству «Житомироблагроліс».

У структуру ДП «Малинський лісгосп АПК» входить чотири лісництва і автотранспортний цех.

Основною виробничою одиницею на підприємстві є лісництво.

Лісництва знаходяться на території Малинського району Житомирської області.

Найменування лісництв, місцезнаходження контор	Адміністративні райони	Площа, га
Барвінківське, с.Барвінки	Малинський	6465,1
Ворсівське, м.Малин	Малинський	5413,8
Недашківське, с.Недашки	Малинський	6089,4
Привітнянське, с.Першотравневе	Малинський	6966,1
Всього по лісгоспу:		24934,4
в т. ч. по адмінрайонах	Малинський	24934,4

Лісництво очолює лісничий і помічник лісничого і воно в свою чергу поділяється на дільниці, загальна кількість яких в лісгоспі 9 та обходи. Середня площа дільниці 2770 га і їх очолюють старші майстри лісу. На кожній дільниці працюють майстри лісу і підпорядковуються старшому майстру лісу. Майстер лісу, старший майстер і лісничий є матеріально відповідальними особами.

Загальна кількість працюючих на підприємстві 148 чоловік, із яких 26 керівників різних рангів і 16 чоловік професіоналів та фахівців (інженери, бухгалтери і інші).

Підприємство володіє необхідною матеріально-технічною та технологічною базою і достатнім кадровим потенціалом; має сучасне комп'ютерне забезпечення, тобто все необхідне для ведення лісового господарства.

Бюджетного фінансування лісгосп не отримує. Витрати лісогосподарської діяльності фінансуються за рахунок власних коштів, а саме за кошти отримані від реалізації лісової продукції.

На господарську діяльність в 2017 році плануються кошти в сумі 26,362 млн. грн. в тому числі на лісове господарство 10,118 млн. грн. Заплановані обсяги робіт і витрати на їх проведення по видах робіт відображені в виробничо-фінансовому плані на 2017 рік, який знаходиться в плановому відділі підприємства та в ЖОКАП «Житомироблагроліс».

V. Обґрунтування розміру розрахункової лісосіки.

Розрахункова лісосіка — щорічна, науково обґрунтована норма заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, яка обраховується та затверджується для кожного власника, постійного користувача лісами по категоріях лісів в розрізі порід, виходячи з принципів безперервності використання лісових ресурсів.

Розрахункова лісосіка рубок головного користування по ДП «Малинський лісгосп АПК» обрахована Українським державним проектним лісовпорядним виробничим об'єднанням (УКРДЕРЖЛІСПРОЕКТ).

Товаризація лісосічного фонду виконана спеціальною комп'ютерною програмою згідно «Нормативів товарності деревостанів основних лісоутворювальних порід України», Київ -2004, затверджених Держкомлісгоспом України 22.10.04р.

На ревізійний період лісовпорядкуванням проектується способи рубок у повній відповідності з „Правилами рубок головного користування України , К., 2010.

Розрахунок обсягу головного користування на ревізійний період, виконаний на комп'ютері за спеціальною програмою.

Відомість визначення розрахункової лісосіки на період з 2014 до 2023 роки наведена в додатку:

Таблиця 4. Щорічний обсяг рубок головного користування за способами рубок

Господарство, господарська секція	Експлуатаційний фонд (чисельник - площа, га; знаменник - запас, тис.м ³)	Прийнята розрахункова лісосіка							
		лісовпорядкуванням				2-ою л/в нарадою			
		площа, га	запас, тис.м ³			площа, га	запас, тис.м ³		
			стовбурний	ліквідний	ділової деревини		стовбурний	ліквідний	ділової деревини
Захисні ліси									
<i>Господарська частина - захисні ліси з обмеженим режимом користування на рівнині</i>									
Суцільнолісосічні рубки									
М'ЯКОЛИСТЯНЕ - всього	24,4 4,87	1,6	0,31	0,28	0,11	1,6	0,31	0,28	0,11
в тому числі за господарськими секціями:									
-березова	13,0 2,48	1,6	0,31	0,28	0,11	1,6	0,31	0,28	0,11

Г господарство, господарська секція	Експлуатаційний фонд (чисельник — площа, га; знаменник - запас, тис.м ³)	Прийнята розрахункова лісосіка							
		лісовпорядкуванням				2-ою л/в нарадою			
		площа, га	запас, тис.м ³			площа, га	запас, тис.м ³		
			стовбурний	ліквідний	ділової деревини		стовбурний	ліквідний	ділової деревини
-березова в надм.звол.умовах зростання	7,7 1,60	-	-	-	-	-	-	-	-
-чорновільхова	3,7 0,79	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом за способом рубки	24,4 4,87	1,6	0,31	0,28	0,11	1,6	0,31	0,28	0,11
Експлуатаційні ліси									
<i>Господарська частина експлуатаційні ліси на рівнині</i>									
Суцільнолісосічні рубки									
ХВОЙНЕ - всього	715,1 236,49	102,0	33,74	30,87	22,93	102,0	33,74	30,87	22,93
в тому числі за господарськими секціями:									
-соснова	714,7 236,38	102,0	33,74	30,87	22,93	102,0	33,74	30,87	22,93
-соснова в осер. кореневої губки	0,4 0,11	-	-	-	-	-	-	-	-
ТВЕРДОЛИСТЯНЕ - всього	14,5 3,35	1,4	0,32	0,31	0,07	1,4	0,32	0,31	0,07
в тому числі за господарськими секціями:									
-грабова	14,5 3,35	1,4	0,32	0,31	0,07	1,4	0,32	0,31	0,07
Мяколистяне - всього	268,4 59,61	40,2	9,15	8,35	3,58	40,2	9,15	8,35	3,58
Березова	109,9 23,34	21,8	4,63	4,24	1,75	21,8	4,63	4,24	1,75
Березова в надмірно зволож, умовах зростання	61,0 12,30	-	-	-	-	-	-	-	-
Осикова	4,2 1,09	-	-	-	-	-	-	-	-

Лісгосп мав затверджену розрахункову лісосіку рубок головного користування на 2005-2012 роки в обсязі 18,8 тис.м³ ліквіду та 11,29 тис.м³ ділової деревини, яку освоював до 2010 року. В 2010 році було зроблено перерахунок рубок головного користування на 2011-2020 роки.

Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України №210 від 21.06.2011 року затверджена нова лісосіка в обсязі 40,45 тис.м³ ліквіду та 24,82 тис.м³ ділової деревини. Фактичний обсяг заготівель в середньому за рік становив 99,5% середньорічного обсягу діючої розрахункової лісосіки за ревізійний період.

Таблиця 5. Виконання проекту рубок головного користування періоду 2005-2010 рр.(площа - га; запас - тис.м³)

Господарства	Середньорічний обсяг розрахункової лісосіки запроєктованої лісовпорядкуванням			Фактичний відпуск деревини в середньому за рік		
	площа	запас ліквіді	в тому числі ділової	площа	Запас ліквіді	в тому числі ділової
Суцільнолісосічні рубки						
Хвойні	45,8	13,43	10,55	42,0	13,34	10,02
Твердолистяні	3,5	0,77	0,14	3,6	0,89	0,19
М'яколистяні	38,7	8,21	2,71	33,7	8,07	2,77
Разом по лісгоспу	88,0	22,41	13,40	79,3	22,30	12,98

Значні розходження по виходу ділової деревини по твердолистяному господарстві по грабовій госпсекції і по м'яколистяному господарстві по березовій і чорновільховій госпсекціях між даними лісгоспу і лісовпорядкування пояснюються наявністю в складі порід з більшим виходом ділової деревини.

Досягнутий вихід ділової деревини близький до розрахункового. Рубки головного користування на 95% проведені в місцях запроєктованих лісовпорядкуванням. Діюча розрахункова лісосіка і фактичний відпуск деревини відповідає принципу безперервного і невиснажливого лісокористування.

Основні вимоги Правил рубок головного користування і Правил спеціального використання лісових ресурсів лісгоспом дотримані.

Під час рубок головного користування не допускалися втрати деревини.

В цілому рубки головного користування не викликали негативного впливу на структуру і стан лісового фонду.

VI. Умови для моніторингу приросту і динаміки таксаційних показників лісового фонду.

Базова інформація про приріст і таксаційні показники збирається в процесі проведення лісовпорядкування, при якому проводиться суцільна інвентаризація всіх лісових ділянок.

Поточна інформація визначається по матеріалах безперервного лісовпорядкування, при якому враховуються всі зміни в лісовому фонді підприємства, які відбулися за поточний рік.

При складанні плану господарської діяльності підприємства, проводиться аналіз таксаційних показників, на які мають вплив обсяги запроєктованих і проведених заходів. Показники можливих змін приводяться в таблиці 6.

- Створення лісових культур - 216,2 га.
- Залишення ділянок під природне поновлення - 9,3 га.
- Переведення в вкриту лісом площу - 240 га.

Загальний запас стовбурової деревини, який планується зрубати в 2017 році при проведенні рубок головного користування, рубок формування і оздоровлення лісів та санітарних рубок:

- Головне користування - 136 га. 43,6 тис. м³.
- Рубки догляду - 215 га - 8,7 тис. м³.

В т. ч.

- Освітлення - 16 га. - 0,4 тис. м³.
- Прочистка - 42 га. - 0,6 тис. м³.
- Прорідження - 60 га. - 2,0 тис. м³.
- Прохідні рубки - 97 га. - 6,0 тис. м³.
- Санітарні рубки - 462 га. - 23,2 тис. м³.

В т.ч.

- Вибіркові санітарні рубки - 462 га. - 23,2 тис. м³.
- Інші рубки, пов'язані з веденням ЛГ - 5 га. - 1,0 тис. м³.

Обсяги запроектованої заготівлі деревини, 68,364 тис. м³ ліквідної деревини, із якої 42% - рубки формування та оздоровлення лісів.

Таблиця 6. Очікувані зміни в лісовому фонді і продуктивності лісів після проведення запроектованих заходів.

№ п.п.	Показники	Фактичні станом на 01. 01. 2017 р.	Очікувані станом на 01. 01. 2018 р.	Різниця		
				+	—	%
1	Загальна площа земель лісогосподарського призначення, га	24934,4	24934,4			
2	Лісові ділянки - усього	24008,5	24008,5			
<i>в тому числі:</i>						
3.1	Вкриті лісовою рослинністю земель, га	22411,4	22538,1	126,7		+1
3.2	Не вкриті лісовою рослинністю земель, га	1597,1	1470,4		126,7	-8
4	Загальний запас деревостанів, тис. м ³	5289,09	5316,34	27,25		+1
	в т.ч. стиглих і перестійних,	459,39	459,01	-	0,38	0
5	Загальна середня зміна запасу, тис.м ³	101,69	102,76	1,07	-	+1
6	Середня зміна запасу на 1га, вкритих лісовою рослинністю земель, м ³	4,5	4,6	0,1		+3

Виконання запроектованих лісовпорядкуванням заходів в значній мірі буде сприяти підвищенню продуктивності лісів, покращенню санітарного стану деревостанів, посиленню захисних кліматорегулюючих функцій лісу, задоволення місцевих потреб в лісових матеріалах і паливі.

В цілому на кінець нинішнього ревізійного періоду (до початку наступного ревізійного періоду) значні зміни в загальній структурі лісового фонду не стануться. Одночасно стануться позитивні зміни в породному складі лісового фонду у частці насаджень штучного походження.

Середній запас вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок на 1 га збільшиться. Поступово підвищуватиметься середня зміна запасу на 1 га лісових ділянок.

В результаті виконання запроектованих заходів, за рахунок зменшення площ суцільних зрубів, передбачається незначна зміна динаміки земель лісового фонду та таксаційних показників, тобто зміни відбудуться в сталих межах.

VII. Природоохоронні заходи щодо охорони довкілля.

План природоохоронних заходів на підприємстві складено у відповідності з Основними напрямками державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України від 05.03.1998 року №188/98-ВР та іншими діючими нормативно-правовими актами України щодо природоохоронної діяльності.

Таблиця 7. Комплекс природоохоронних заходів запланованих на 2017 рік.

№ пп	Назва природоохоронного заходу	<i>Місце розташування, обсяги, тощо.</i>
1	2	3
1. У сфері поводження з відходами		
1.1	Укласти договори із спеціалізованими організаціями на вивезення і передачу відходів для подальшої утилізації	<i>Автотранспортний цех.</i>
1.2.	Адміністративні перевірки підрозділів підприємства та підрядників щодо дотримання ними санітарних умов в лісах та на виробничих територіях	<i>Всі підрозділи, при проведені комплексних ревізій і цільових перевірок, під час контролю Інших заходів та об'єктів.</i>
2. Охорона водних ресурсів		
2.1.	Утримувати площадку для миття техніки в належному стані.	<i>Автотранспортний цех. Постійно.</i>
2.2.	Забезпечити наявність достатньої кількості абсорбентів для видалення проливів нафтопродуктів в разі їх утворення.	<i>Автотранспортний цех, лісництва. Постійно.</i>
3. Охорона атмосферного повітря.		
3.1	Здійснювати контроль токсичності відпрацьованих газів всього наявного транспорту	<i>Автотранспортний цех, лісництва. 1 раз в рік</i>
4 У сфері ведення лісового господарства і використання лісових ресурсів.		
4.1	Дотримання Проекту організації і розвитку лісового господарства, як системи заходів, спрямованих на забезпечення ефективної охорони і захисту, раціональне використання, підвищення продуктивності лісів і їх відтворення, оцінку лісових ресурсів та моніторингу.	<i>Лісовий фонд «ДП Малинський лісгосп АПК», площею 24934,4 га, всі виробничі та адміністративні підрозділи.</i>

4.1. 1	Проведення аудиту лісової сертифікації, як добровільної ініціативи, спрямованої на забезпечення підтвердження відповідності ведення лісового господарства на підприємстві, вимогам відповідних міжнародних стандартів (Принципам і Критеріям FSC)	
4.2.	Рациональне використання лісових ресурсів за рахунок їх комплексного використання (створення та формування змішаних за складом високопродуктивних, корінних деревостанів тощо)	
4.3.	Проведення рубок формування та оздоровлення лісів, направлених на поліпшення породного складу і якості лісів та підвищення їх продуктивності.	677 га
4.4.	Відновлення лісів.	225,5га
4.5.	Охорона лісів від пожеж, шкідників та хвороб	на всій площі лісів
4,6.	Ремонт і утримання доріг лісогосподарського призначення та інші допоміжні лісогосподарські роботи	40 км.
4.7.	Перед проведенням лісогосподарських і лісозаготівельних робіт проводити оцінку потенціального впливу на навколишнє природне середовище (ОВНС)	Всі підрозділи
4,8	При проведенні лісогосподарських і лісозаготівельних робіт дотримуватись заходів щодо запобігання або зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, відображених в Акті ОВНС та інших нормативних документах.	Всі підрозділи
4,9	З метою збереження біорізноманіття, продовжувати виявляти ліси високої природоохоронної цінності та залишати ключові біотопи і об'єкти при проведенні лісосічних робіт.	Лісництва, спеціалісти лісгоспу

VIII. План виявлення і взяття під охорону рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин. .

Охорона біотичного різноманіття включає систему правових, організаційних, економічних, матеріально-технічних, освітніх та інших заходів, спрямованих на збереження, відтворення і використання рослинного та тваринного світу.

Основні вимоги законодавства щодо забезпечення охорони рослинного світу визначені ст.ст. 25, 26 Закону України «Про рослинний світ», тваринного світу - розділом IV Закону України «Про тваринний світ», рідкісних та зникаючих видів флори і фауни - ст. 11 Закону України «Про Червону книгу України».

Охоронні пріоритети задекларовані в основному національному документі, Червоній книзі України (ЧКУ).

Таблиця 8. План виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин.

№ пп	Назва заходу щодо виявлення та взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів	Заходи щодо охорони рідкісних і зникаючих видів	Хто проводить
1	Створення об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) в місцях зростання або мешкання рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин, значимих на регіональному рівні.	Рубки, не проводяться.	Спеціалісти лісгоспу, зацікавлені сторони
2	Проведення науковцями УКРНДЛГА польових робіт із вивчення фауни рідкісних і зникаючих видів та планування заходів щодо їх збереження та покращення умов існування.	Створення охоронних зон.	Науковці заповідника
3	Проведення обстеження земельних лісових ділянок при відводах і таксації лісосік рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів - на 2018 рік (протягом 2017 року). При виявленні, виділяються ключові біотопи і об'єкти біорізноманіття, згідно переліку ключових біотопів та об'єктів біорізноманіття та їх опису.	Збереження ключових біотопів і об'єктів біорізноманіття.	Спеціалісти лісгоспу, лісничі, зацікавлені сторони
4	Проведення картування місць зростання та мешкання популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності;	На картах-схемах по лісництвах наносяться рідкісні та зникаючі види і біотопи	Спеціалісти лісгоспу.
5	Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин		Адміністрація лісгоспу

Охорона видів рослин і грибів занесених до списку, на державному рівні забезпечується шляхом заходів:

- установка особливого правового статусу, заборона або обмеження їх використання,
- врахування вимог щодо їх охорони під час розробки нормативних актів місцевого рівня,
- системна робота щодо виявлення місць їх зростання, проведення постійного спостереження за станом популяцій, пріоритетного створення на територіях, де вони зростають системи заповідних та інших об'єктів, що особливо охороняються,
- урахування спеціальних вимог щодо охорони під час розміщення продуктивних сил, ведення господарської діяльності, вирішенні питань відведення земельних ділянок, розробки проектної та проективно-планувальної документації, екологічної експертизи.

ІХ. Опис і обґрунтування використання відповідної заготівельної техніки та устаткування.

Економічна діяльність підприємства ґрунтується на заготівлі і реалізації деревини від рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів.

Рубка стиглого лісу, - це збір лісового врожаю, що в лісівничій науці трактується як перша фаза лісовідновлення. Виходячи із конкретних умов зростання на ділянці, де проводяться вирубки стиглого лісу, в залежності від прийнятого рішення щодо лісовідновлення, планується застосовувати відповідну систему рубання.

Визнаною найбільш оптимальною в умовах підприємства - суцільнолісосічна рубка головного користування середньої ширини з безпосереднім примиканням лісосік та наступним штучним лісовідновленням, оскільки гідрологічний режим та санітарний стан лісів нестабільний, що не дає змоги розрахувати на тривалий термін повторюваність та інтенсивність вибіркового рубок, що, в свою чергу, не забезпечує задовільне природне поновлення.

Лісозаготівельні роботи плануються проводити способами, які виключають або обмежують негативний вплив на довкілля та лісовідновлення. На кожному лісосіку видається лісорубний квиток, який дає право на заготівлю деревини. У лісорубних квитках зазначається спосіб рубки і очищення лісосіки, наявність підросту, насінників, ключових біотопів та об'єктів, які повинні бути збережені під час розробки лісосіки.

Лісосіки всіх видів рубок передаються підряднику в розробку по акту. На кожному лісосіку до початку її розробки складається технологічна карта, яка з врахуванням конкретних умов відображає лісівничі та організаційні вимоги до виконання робіт. Технологічна карта вміщує, зокрема, перелік підготовчих робіт, визначає схему розробки лісосіки з нанесення на ній виробничих об'єктів, устаткування, шляхів, волоків, способи виконання лісозаготівельних операцій (валка, обрубка сучків, розрізування стовбурів на сортименти, їх сортування і трелювання, штабелювання, навантаження і вивезення деревини, очищення місць рубок), черговість розробки пасік, передбачає заходи щодо

охорони праці та природоохоронні заходи (запобігання ерозії ґрунтів, збереження ключових біотопів і об'єктів тощо). До технологічної карти додається Акт обстеження даної ділянки, в якому вказані заплановані заходи щодо мінімізації негативного впливу рубки на навколишнє природне середовище (ОВНС).

Під час проведення підготовчих робіт на лісосіці та на відстані 50 метрів за межею лісосіки по її периметру, вздовж лісовозних доріг та діючих трельовальних шляхів, в радіусі 50 метрів від місць розміщення обігрівального приміщення, верхніх складів, місць розміщення техніки та паливно-мастильних матеріалів звалюють усі намічені небезпечні дерева.

Облаштовуються місця для обігріву та відпочинку, встановлюються попереджуючі знаки безпеки на стежках та дорогах, які проходять через лісосіку.

Підготовчі роботи проводить бригада, що виконує основні лісосічні операції.

Всі лісосічні роботи виконуються лише відповідно з вимогами карти технологічного процесу розробки лісосік.

Чинники, які впливають на вибір лісозаготівельної техніки і обладнання наступні:

- технологія лісозаготівель, яка включає і спосіб заготівлі деревини (хлистовий чи сортиментний),
- площа лісосіки,
- об'єм стовбура і запас деревини на лісосіці,
- розташування, ґрунти і рельєф,
- відстань трельювання і вивезення деревини,
- спосіб очищення лісосік від порубкових решток.

На підприємстві застосовується сортиментний спосіб заготівлі деревини, який дає змогу використовувати колісні трактори та машини.

Звалювання дерев, обрізування сучків, розрізання стовбурів на сортименти проводиться бензопилами Хускварна або Штиль.

Після розрізування стовбурів на сортименти проводиться їх трельювання тракторами різних модифікацій МТЗ - 80 та МТЗ-82 «Беларусь», обладнаних кліщовим захватом.

Тип тракторів - колісні універсальні класу 1,4.

Марка двигуна тракторів МТЗ - 80 та МТЗ-82 - Д -240/ 243, двигуни дизельні чотирьохциліндрові чотирьохтактні з безпосереднім вприском і робочим об'ємом -4,75л. та номінальною частотою обертів 2200 об/іс..

Потужність МТЗ-80, кВт (к.с.) - 59,25 (80), МТЗ - 82, кВт (к.с.) - 60 (81).

Таблиця 9. Габарити, вага, ширина колії та витрати палива

Показники	Одиниця виміру	Трактори	
		МТЗ-80	МТЗ-82
Габаритні розміри:			
довжина	м	3,82	3,93
ширина		1,97	1,97
висота		2,47	2,47

Дорожний просвіт (кліренс), мінімальний під заднім мостом	см	47	47
Конструктивна вага	тонна	3,00	3,20
Коля трактора регульована	см в межах	<i>передні колеса 120-180 задні колеса 135-180</i>	
Витрати палива	г/кВт год.	238 4-7 літрів за год.	230 (від 220 до 260)

Ємкість паливного баку - 130л.

Фактичні витрати дизпалива на трелювання 1 м³ деревини становлять 0,625 і масла 1-20 - 0,024 літрів.

Застосування на лісозаготівлях швидкохідних колісних тракторів, які оснащені різноманітним технологічним обладнанням, дає можливість трелювати і одночасно сортувати деревину по породах, сортиментах, розмірах, групах діаметрів, сортах тощо.

Трактори, які використовуються на підприємстві, характеризуються по відношенню до гусеничних тракторів кращою маневреністю та ергономікою, тобто є більш комфортними і пристосованими для використання. Але головне, що вони в меншій мірі впливають на ґрунтову поверхню і пошкодження підросту, кореневої системи ростучих дерев та надґрунтового покриву трав'яних і кущових рослин. По наших спостереженнях на лісосіках суцільних рубок із збереженням підросту збереженість підросту достатньо висока (до 70%). У місцях поодиноких проїздів колісної техніки дрібний підріст не зазнає особливих пошкоджень, а лише приминається до поверхні ґрунту.

Рубки головного користування проводяться, головним чином, в соснових деревостанах з загальним запасом деревини близько 340 м³/га, при середній площі лісосіки 1,2 га., і середньому об'ємі стовбура в корі близько 0,7 м³ (діаметр 28 см).

Рельєф лісосік рівнинний. Основні типи і види ґрунтів: дерново-підзолисті і дерново-слабопідзолисті піщані і супіщані рідше піщано-легкосуглинисті, оглеєні. В балках, долинах річок переважають дернові ґрунти, в заплавах і зниженнях рельєфу сформувалися болотні і торфово-болотні ґрунти. Торф'яно-болотні ґрунти займають невеликі площі. Піщані і супіщані дерново-підзолисті ґрунти переважають на більшій частині лісгоспу, на яких багаторазовий прохід техніки по одному сліду (волоку) навіть після літніх опадів не впливає на прохідність і не призводить до значного пошкодження ґрунту. Такі лісосіки можливо освоювати на протязі року.

Незначний обсяг лісосік на торфино-підзолистих вологих ґрунтах та лісосік на торф'яно - болотних сирих і мокрих ґрунтах, які мають підвищену вологість, на протязі всього теплого періоду року, де трактори МТЗ -80, 82 швидко порушують рослинний покрив і утворюють глибоку колію на волоках або зовсім не мають можливості проїзду, освоюються в зимовий період при замерзанні ґрунту.

На лісосічних роботах впроваджена бригадна форма праці. Бригада, оснащена засобами індивідуального захисту, та спеціальним спорядженням,

виконує весь комплекс робіт від звалювання до очистки лісосіки від порубкових залишків. Виконану роботу приймає майстер лісу даної ділянки. На підприємстві впроваджується електронний облік деревини.

Одночасно із заготівлею деревини та після її закінчення проводиться очищення лісосіки від порубкових залишків.

В залежності від лісорослинних умов і вимог лісовідновлення застосовуються такі способи очищення лісосік:

- збирання порубкових решток у купи та вали для перегнивання в місці рубки,
- збирання порубкових решток у купи з наступним їх спалюванням.

Спалювання забороняється проводити в пожежно-небезпечний період.

Вивезення деревини з верхніх складів лісництв на нижній склад проводиться сортиментами, автомобілями УРАЛ 4320 та ЗІЛ 131 на яких установлені гідроманіпулятори ВЕЛМАШ ПЛ 70-01, ПЛ - 70-04.

Таблиця 10. Коротка характеристика автомобілів, які застосовуються на вивезенні сортиментів.

Показники	Одиниця виміру	Автомобілі	
		УРАЛ 4320	ЗІЛ 131
Двигун		ЯМЗ-238 дизель У-об, 8цил.	Карбюраторний У-об 8цил.
об'єм двигуна	см ³	14860	6000
потужність	к.с.	240 при 2100 об./хв..	150 при 3200 об/мин
Габарити: довжина, ширина, висота	см	864 275 318 !	7040 2500 2480
Споряджена маса	кг	11 170	10425
Вантажопідйомність	кг	8020	5 000
Маса причепа з вантажем (по всіх видах доріг і місцевості)	кг	10 000	4000
Максимальна швидкість	км/год.	70	80
Контрольна витрата палива	при швид. 60 км/год. л/100км	35,3	40

Вантажник лісу (гідроманіпулятор) ПЛ-70-01, ПЛ-70-04

Виготовлені ЗАТ ВЕЛМАШ (Великолукський машинобудівельний завод).

Застосовуються для навантаження і розвантаження сортиментів та підтягування їх і штабелювання. Встановлені за кабінами автомобілів.

Таблиця 10. Технічна характеристика маніпуляторів, які використовуються на підприємстві.

Показники	Одиниця виміру	Гідроманіпулятори:	
		ПЛ-70-01	ПЛ-70-04
Вантажний момент	кНм	70	70
Максимальний виліт стріли	м	7,3	8,5
Вантажопідйомність при: максимальному вильоті, мінімальному	кг	900 1410	710 2000
Найбільший кут повороту	град.	400	400
Маса з ротором	кг	2100	2240
Маса робочого органу	кг	215	255
Номінальний тиск в гідросистемі	МПа	20	20

Підготував нач. відділу ЛГ

(О.В.Хмельницький)